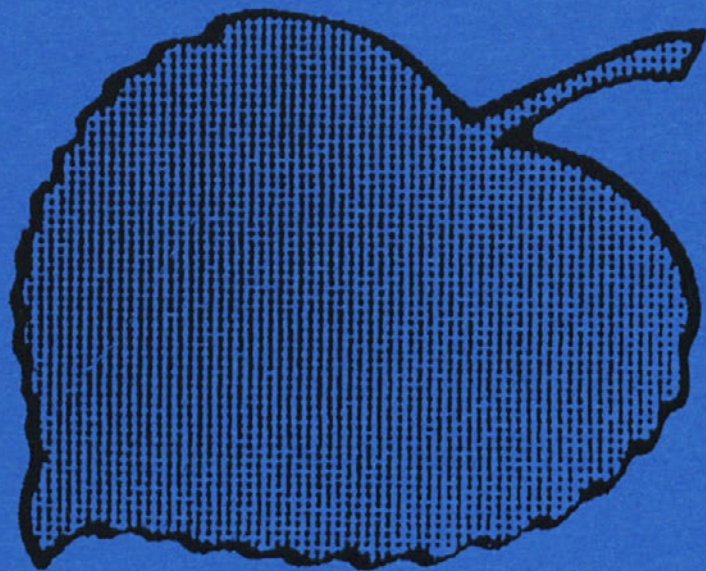

VERENIGING VRIENDEN VAN SLOVENIË

Združenje Prijateljev Slovenije

Lipa

Indien onbestelbaar
retour aan:
Taldersweg 185
3052 TG ROTTERDAM

(ISSN 0928-8376)

INHOUD

Predsednikova beseda / Van de voorzitter	1
Ontwikkelingen in Slovenië - april / mei 1999	2
Naša srečanja: Pri Velikem medvedu	4
Onze bijeenkomsten: Bij "De grote beer"	5
Concert Slavko Avsenik, Gašperji en ensemble Gregor Avsenik	5
Berichten uit Zuid-Limburg / Južni Limburg se oglašā (3)	7
Slovenski dan - po limburgsko	10
Sloveense dag - op z'n Limburgs	10
No borders no wars	11
Het Eurovisie Songfestival	12
Pisma / Brieven	13
Sporočilo o satelitskem programu RTV Slovenija	16
Mededeling over satellietprogramma van RTV Slovenija	16
Slovenske ljudske pesmi in šege (7)	17
Sloveense volksliederen en volksgebruiken (7)	19
Otroški kotiček	24
Het kinderhoekje	25
Kuhajmo z Bojanom	27
Koken met Bojan	27
Počitniški vici / Vakantiemoppen	28

Vereniging Vrienden van Slovenië: Wat u moet weten!

De Vereniging Vrienden van Slovenië is opgericht op 7 juli 1991. De Vereniging Vrienden van Slovenië is een zelfstandige en onafhankelijke landelijke organisatie die zich ten doel stelt met name op cultureel, economisch en maatschappelijk gebied de samenwerking tussen Nederland en Slovenië resp. Nederlanders en Slovenen te bevorderen. De Vereniging beschouwt zichzelf als de geëigende plaats voor ontmoetingen tussen Nederlanders en Slovenen. De Vereniging wil voorts in het bijzonder een ontmoetingsplaats zijn voor de Slovenen in Nederland.

(uit artikel 2 van de Statuten)

Veleposlaništvo Republike Slovenije:
Ambassade van de Republiek Slovenië:

Louizalaan 179
1050 Brussel
☎ 0032 - 2 - 646 90 99

PRESEDNIKOVA BESEDA

To je zame prvič, da se obračam na Vas kot predsednik Združenja prijateljev Slovenije. Ko nam je naš bivši predsednik Stian Krook povedal, da bo odstopil kot predsednik, se je odbor več ali manj odločil, da bo Združenje eno leto vodil brez predsednika. Toda - zgodilo se je nekaj drugega. Po dolgem prepričevanju in objubi, da se bomo vsi skupaj potrudili in vodili naše združenje vsaj tako dobro kot do sedaj, če že ne boljše, sem pristal na to, da bom eno leto predsednik Združenja prijateljev Slovenije.

Rad bi se še enkrat zahvalil Stianu za njegovo delo pri Združenju in mu zaželel mnogo uspeha v bodočnosti.

Upam, da se bomo 26. junija videli na naši naslednji "veselici" v Austerlitzu. Ostale aktivnosti Združenja si lahko preberete v tabeli.

Na koncu pa Vam želim prijeten dopust, kamorkoli boste šli.

Bojan Gorički

VAN DE VOORZITTER

Dit is de eerste keer dat ik me tot u wend als voorzitter van onze Vereniging vrienden van Slovenië. Toen Stian Krook ons vertelde dat hij als voorzitter ging aftreden, hebben we als bestuur min of meer besloten een jaar lang zonder voorzitter de Vereniging te leiden. Het is echter wat anders gelopen. Na lang aandringen van de overige bestuursleden, en de toezegging dat we met z'n allen ons best zullen doen om minstens even goed, zo niet beter, onze vereniging te leiden, heb ik me laten overhalen voor een jaar het voorzitterschap van de Vereniging op me te nemen.

Graag wil ik Stian nog eens bedanken voor zijn inzet voor de Vereniging. Ik wens hem veel succes met zijn verdere loopbaan.

Ik hoop dat we elkaar zien op 26 juni bij onze volgende Sloveense barbecue in Austerlitz. Andere verenigingsactiviteiten vindt u in de tabel.

Rest mij u een hele prettige vakantie toe te wensen, waarheen u ook gaat.

Bojan Gorički

Activiteiten

2 oktober (zaterdag)	Sloveense borrel	14 - 17 uur	Tilburg
31 oktober (zondag)	Tarokles voor beginners	14 uur	Delft
eind november	Tarokkampioenschap Gevolgd door een Sloveense culturele avond	14 uur	Delft

ONTWIKKELINGEN IN SLOVENIË - APRIL / MEI 1999

door onze correspondent in Slovenië: Alexander Vink

Minder inkomsten uit toerisme

Sinds de NAVO met bombardementen op Servië begon hebben maar liefst 30 % minder toeristen Slovenië bezocht. Ook hebben velen ten onrechte hun boeking geannuleerd. De voornaamste reden is dat men vreest dat de oorlog naar Slovenië zal overslaan.

Benzine nog voor ± 20 dagen

Onlangs werd door de directeurs van Petrol en Istrabenz bekendgemaakt dat er nog een benzinevoorraad is voor 20 dagen. Beide directeurs zeiden dat ze geen nieuwe olie inkopen als de staat de brutoprijs niet verhoogt. De brutoprijs is het gedeelte waarmee de olieorganisaties inkoop, distributie en winst moeten dekken. De verhoging moet minimaal 12 SIT bedragen. ($f 1 = \pm 86$ SIT)

Slovenië opnieuw in de top voor aansluiting bij de EU

Onlangs heeft het Europese Parlement een resolutie aangenomen over de toetreding van Slovenië tot de Europese Unie. Het Europese Parlement is van mening dat Slovenië op de goede weg is. Volgens de Belgische ex-minister van buitenlandse zaken, Leo Tindemans, heeft Slovenië meer gedaan om aan de eisen te voldoen dan de overige gegadigden.

Slovenië's grootste dagblad DELO 40 jaar

Onlangs vierde het grootste Sloveense dagblad Delo zijn 40ste verjaardag. Ook de lezers en abonnees profiteerden van dit jubileum. Verschillende bedrijven deden namelijk speciale aanbiedingen of gaven cadeaus aan de lezers.

Mysterieus gat

Op donderdag 22 april werd in Oslajevi bij Selo, Prekmurje, op een afstand van 30 m vanaf een woonhuis een gat gevonden. Het gat is rond en het lijkt alsof iemand het geboord heeft. Het heeft een diameter van 15 cm en is 4,2 meter diep. Als men er iets ingooit hoort men een dof geluid. De politie heeft een onderzoek ingesteld naar de oorzaak. Mogelijkheden zijn: ijs van een NAVO vliegtuig of een boring. Dat laatste schijnt echter niet het geval geweest te zijn. Het politieonderzoek loopt nog.

SLS en SKD samen verder?

Onlangs zijn besprekingen begonnen om SLS (Sloveense Volkspartij) en SKD (Sloveense Christen-democraten) samen te voegen. De besprekingen zijn nog in volle gang.

Politie schiet beer dood in centrum Ljubljana

Onlangs heeft de politie een beer doodgeschoten in een achtertuin van een woning in het centrum van Ljubljana. De beer was 170 cm hoog en woog 80 kg. Er werden vier schoten gelost. De bewoners belden eerst de dierentuin en de dierenarts-organisatie, maar niemand nam de telefoon op. Dat zijn de enigen die met verdooving schieten. Men weet niet waar de beer vandaan kwam.

Werk van Nederlandse kunstenaar tentoongesteld

Van 24 april t/m 2 mei vond in het Arboretum in Volčji Potok bij Kamnik een tentoonstelling plaats van Dirk Hey. Deze Nederlandse beeldhouwer woont in Slovenië, in Dragatuš bij Črnomelj.

Interessante Sloveense Websites

Sloveense zoekmachines:

<http://www.slowwenia.com>

<http://portal.eon.si>

<http://www.i-rose.si>

<http://www.slovista.net>

Toerisme:

<http://www.creativ.si/tourist/>

Gratis E-mail:

<http://lipa.zzn.com>

<http://lipa.i-p.com>

Diverse:

<http://www.dnevnik.si>

<http://www.delo.si>

NAŠA SREČANJA : PRI VELIKEM MEDVEDU

Irena Vreček

Naša srečanja poizkušamo organizirati ob vnaprej določenih datumih in na vnaprej določenih mestih. Seveda se nam od časa do časa kaj ponesreči in potem poizkušamo rešiti kar se rešiti da.

Tako se je zgodilo tudi z letošnjimi aprilskimi letnimi volitvami. Morali smo jih prestaviti tako časovno kot tudi krajevno. April je postal maj, Deventer Apeldoorn. Vse drugo je pa teklo kot po maslu.

Srečali smo se v mladinskem hotelu "Veliki medved" v Apeldoornu. Sam hotel nas je prijetno presenetil, skrit med drevjem in večji in udobnejši kakor smo pričakovali. V njem bi se lahko namestili vsi člani združenja. O ja, ali veste koliko nas je že? Skoraj 200!

Na sestanku, ki sta se ga udeležila tudi gospa Metka Ipavic in njen mož s slovenske ambasade v Bruslju, smo obravnavali kar nekaj zanimivih točk.

Stian Krook, predsednik združenja, je odstopil in združenje se je odločilo, da bo poslovalo s skupnimi močmi, vsak član odbora bo pomagal po svojih močeh. Odborov brez predsednika ponavadi ni, zato smo to funkcijo vsilili Bojanu. Število članov odbora ostaja enako, saj se nam je pridružil Freddie Wolsink, znani "učenc" nadaljevalnega tečaja slovenščine v Arnhemu. Odbor ga je zadolžil za - kaj pa drugega - koordinacijo tečaja slovenščine. Ostale funkcije si bo odbor razdelil na naslednjem sestanku.

Po sestanku smo si nazdravili in od petih popoldne zadovoljni sedli za mizo. Pravi navdušenci (in teh je bilo kar 800!) so se po večerji odpeljali še na koncert ansambla Avsenik v Glane.

ONZE BIJEENKOMSTEN : BIJ "DE GROTE BEER"

door Irena Vreček

Onze bijeenkomsten proberen wij te organiseren op vantevoren vastgestelde data en vantevoren vastgestelde plaatsen. Natuurlijk mislukt er van tijd tot tijd iets, en dan proberen we te redden wat er te redden valt.

Zo ging het ook met de jaarlijkse april-verkiezingen dit jaar. April werd mei, Deventer Apeldoorn. Verder liep alles gesmeerd.

We ontmoetten elkaar in jeugdherberg "De Grote Beer" te Apeldoorn. Het gebouw verraste ons aangenaam: verscholen tussen de bomen en groter en comfortabeler dan we verwacht hadden. Alle leden van de vereniging zouden er makkelijk in passen. O ja, weet u eigenlijk wel hoeveel dat er al zijn? Bijna 200!

Op de vergadering, waaraan ook deelgenomen werd door mevrouw Metka Ipavic en haar echtgenoot, van de ambassade in Brussel, hebben we enkele interessante punten behandeld.

Stian Krook, de voorzitter van de vereniging, trad af, en de vereniging besloot te gaan functioneren met vereende krachten. Elk bestuurslid zou helpen naar eigen vermogen. Bestuurtjes zonder voorzitter zijn er gewoonlijk niet, daarom zadelden we Bojan op met deze functie. Het aantal bestuursleden blijft gelijk, want Freddie Wolsink, de bekende "leerling" van de cursus Sloveens voor gevorderden in Arnhem, sloot zich bij ons aan. Het bestuur heeft hem de taak toebedeeld de Sloveense lessen te coördineren. De overige functies zal het bestuur verdelen bij de volgende vergadering.

Na de vergadering hebben we samen wat gedronken, om ons vanaf vijf uur 's middags aan tafel te zetten. De ware enthousiastelingen (er waren er 800!) reden na het eten naar het concert van het ensemble Avsenik te Glane.

CONCERT SLAVKO AVSENIK, GAŠPERJI en ensemble GREGOR AVSENIK

door Siem Edink

Toen wij op zondag 16 mei ruim op tijd om kwart over zeven in Glane arriveerden was het al niet meer mogelijk om in het dorp te parkeren. Honderden belangstellenden waren al om zeven uur naar Glane gestroomd om verzekerd te zijn van een goede plaats in zaal Dinkelsweide. Dit was het eerste optreden in de zaal (stadshalle) van Dinkelsweide na de verbouwing. Ruim 800 gasten konden zittend aan lange tafels etend en drinkend genieten van de Avsenik-muziek. De vereniging had een informatietafel in de zaal met materiaal over de vereniging en toeristische brochures over Slovenië. Er was veel belangstelling voor het materiaal en we konden ook meteen een nieuw lid inschrijven. Er waren veel vragen of Slovenië wel veilig is in verband met de oorlogstoestand in Kosovo.

Het werd een fantastische zondagavond met drie generaties Avsenik in Glane.

Het is toch maar een geweldige prestatie van Annet Scheggetman en haar medewerkers om het aan te durven een muziekaftond van Avsenik in het uiterste oostelijke puntje van Nederland te organiseren. Opvallend was dat het publiek bestond uit jong en oud. Om half twaalf na een aantal toegiften was het concert afgelopen, maar het duurde nog twee uur voor we weer terug waren in Delft.

3. Slovenen in Landgraaf

Doa woa ich geboare bin ... Hišca očina, kjer so me zibali ... ljuba mamica ...

(Daar waar ik geboren ben ... Huisje van mijn vader, waar ik gewiegd werd ... lief moedertje ...)

Ik ben dus geboren in Landgraaf. De situatie hier komt overeen met die in andere plaatsen in 't Limburgse, min of meer.

Ik mag dat trouwens eigenlijk niet zeggen: "Ik ben geboren in Landgraaf". Landgraaf bestond namelijk nog niet toen ik geboren werd. Tot zo'n 15 jaar geleden leefden de 40.000 inwoners in de inmiddels opgeheven gemeenten Ubach over Worms (ja, van Wim Sonneveld!), Nieuwenhagen en Schaesberg.

De Joegoslaven hier in de oostelijke Mijnstreek waren voor 95% Slovenen. De instroom stopte omstreeks 1930 maar begon opnieuw eind 60-er jaren, bij het sluiten van een wervingsakkoord tussen Nederland en Joegoslavië. Slovenen kwamen in het huidige Landgraaf terecht vooral door de twee mijnen in Eygelshoven, Laura en Julia, maar ook door de staatsmijn Prins Hendrik in Brunssum. Velen kwamen, vanaf ongeveer 1900, 1910, na aanzienlijke omzwervingen, ondermeer via Duitsland (Roergebied) en Frankrijk (Elzas), onze kant uit, maar de meesten arriveerden pas in Nederland vanaf omstreeks 1920, na de Eerste Wereldoorlog. Slechts een minderheid kwam zonder tussenstation (Duitse, Franse of Belgische mijnen) naar Nederlands Limburg. De eerste Sloveense immigranten (tot 1910) hadden veel gemeen met o.a. de noordoostelijke Italianen (qua godsdienst, Rooms Katholiek, qua taal soms ook, denk aan noordwest Slovenië en Istrië). Hoeveel gezinnen hier reeds vóór 1918 aanwezig waren is enigszins onduidelijk. Men schat hun aantal op ongeveer 50, geëmigreerd via Duitsland (Selič 1934). Tot 1918 werd men bovendien geregistreerd als Oostenrijker, hetgeen door sommigen tot op heden nog beklemtoond wordt, zoals ook sommige (nazaten van) immigranten uit Istrië, tot op de dag van vandaag, nog steeds hun schiereiland-afkomst koesteren.

De Slovenen waren gewild om hun mijnervaring, opgedaan in Duitsland en Frankrijk, maar ook in Jesenice, Šoštanj, Istrië. En zij heersten de Duitse taal redelijk. Door het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog werden zij voor de keuze gesteld: terug naar Slovenië of naar een ander land, maar in ieder geval weg uit Duitsland.

Zo kwamen er ook in wat nu Landgraaf heet Slovenen terecht. Zij kozen voor Nederland als hun nieuwe vaderland. Een tweede groep Slovenen die zich hier vestigden waren ontsnapte krijgsgevangenen van en deserteurs uit het Duitse leger. Zij zochten hun toevlucht in het neutrale Nederland. Hun wedervaren roept het beeld op van de macabere situatie rond de Eerste Wereldoorlog. Weliswaar toegedekt door de tijd, 'n kleine eeuw al weer, en bijna vergeten, maar toch in veel aspecten (bijvoorbeeld gedwongen migratie, misleidende informatie) verwant aan wat er nu gebeurt. En het ging gepaard met hetzelfde menselijke leed...

Een derde groep Slovenen werd door de Limburgse kolenmijnen rechtstreeks aangetrokken. In 1926 bijvoorbeeld 290 personen, in 1927 508. In het topjaar 1929 kwamen er 1128 rechtstreeks (gegevens ontleend aan Dr. R. Dieteren O.F.M.: De migratie in de Mijnstreek 1900-1935 (1962), blz.70 e.v.). Projecteer ik dit op mijn eigen situaties, qua "roots" (rod), dan zie ik dat perfect terug. Een grootvader die vanaf ± 1910 in het Roergebied werkte, maar terugkeerde naar Pula om zijn militaire plicht te vervullen. Pula ligt in het huidige Kroatië, maar viel toen binnen de grenzen van het Oostenrijks-Hongaarse imperium, de Habsburgse monarchie. Vanuit de kazerne van Pula trok hij de oorlog in. Vrienden deserterden, sneuvelden, overleefden. Hijzelf kwam terecht in een krijgsgevangenenkamp in ... Tasjkent, belande na veel omzwervingen in 1920 in Polen (Durchgangslager Gdansk) en vervolgens in de mijnen van het Roergebied. De stap naar Nederland werd in 1923 gemaakt: Brunssum, wijk Schuttersveld, een mijn "kolonie" met veel buitenlanders. Hij kreeg een redelijk hoge functie ("Steiger" of "Steinhauer") vanwege zijn mijnkennis en zijn ... militaire kennis met betrekking tot explosieven. Die kon ook toegepast worden bij het ontginnen van nieuwe steenkoollagen. Daardoor kon hij in Ubach over Worms, op de goedkope grond van de Brunsummer Heide, waar ook andere Slovenen, Polen, Italianen, Hongaren en Tsjechen woonden, een eigen huis bouwen, inclusief tuin, fruitbomen, geit, varkens, en soms een koe.

Bij vele gevestigde families werd behalve met wat aanvullend boerenbedrijf bijverdiend door onderdak te verlenen aan nieuwe Slovenen die in de mijnen kwamen werken. Dezen waren van hun geboortegrond weggetrokken vanwege versnippering van akker- en weidegrond door erfwesties, en vanwege landbouwgrond-ontteigening door de Joegoslavische overheid (de landbouwhervorming van 1948). Het woord "kostganger" werd in de mijnstreek toentertijd bijna automatisch gekoppeld aan mensen van buitenlandse afkomst. De mijnen bouwden zelf ook tehuizen voor alleenstaande buitenlanders. De zogenaamde "gezellenhuizen" waren in elke mijnomgeving aan te treffen.

De Limburgers zelf keken met gemengde gevoelens naar de mijnindustrie en de buitenlandse werknemers. Trouwens, er kwamen ook mensen op de mijnen af uit Gelderland, Drenthe, Friesland en Groningen, en ook deze "Hollanders" werden al een beetje als buitenlanders gezien. Deze terughoudendheid kan mijns inziens verklaard worden door:

- De wat afwachtende houding van Limburgers in het algemeen;
- De lage lonen in verhouding tot de Duitse mijnen en de mede daardoor lage sociale status van het mijnwerkersberoep;
- De enorme mobiliteit. Het mijnbedrijf werd geassocieerd met een komen en gaan van vreemdelingen.

Vele nationaliteiten, verhuizen, vertrekken, verdwijnen. Het leek soms een duiventil in de Mijnstreek. Nog enkele gegevens ontleend aan een werk van de eerder genoemde auteur (P. Drs. Remigius Dieteren O.F.M.: Veertig jaren arbeiderswoningen in Limburg - "Ons Limburg" 1911-1951):

- Inwoneraantallen in de "oude" en "nieuwe" Mijnstreek in 1900 en 1930 vergeleken met die in Nederland als geheel.

- Inwoneraantallen in de "oude" en "nieuwe" Mijnstreek in 1900 en 1930 vergeleken met die in Nederland als geheel.

	1900	1930	toename
Nederland als geheel	5.179.233	7.935.565	53%
"oude" en "nieuwe" Mijnstreek	69.736	229.314	factor 3,3

De bevolking groeide dus zeer veel sneller dan die van Nederland als geheel.

- De bevolking van Heerlen bestond in 1930 voor 22% uit buitenlanders. In 1947 was dit aandeel gezakt naar 6%.
 -- Van de 7.923 gezinnen die tot 1935 bij "Ons Limburg" een woning huurden bleven velen maar kort: 47% bleef minder dan 2 jaar in dezelfde woning zitten.
 -- De inwoners van de "oude" en "nieuwe" Mijnstreek (aantallen zie tabel) zorgden tussen 1900 en 1930 voor 1,25 miljoen (!) verplaatsingen/verhuizingen. Een ongekend hoog aantal in een tijd waarin infrastructuur, vervoersmogelijkheden en media bestonden uit respectievelijk zandwegen, paard en kar of lopen, en de eerste radio's.

Oorzaken van deze mobiliteit, ook voor de Slovenen, waren (in willekeurige volgorde):

- Niet kunnen acclimatiseren
 -- Niet aankunnen van zwaar (ondergronds) werk
 -- Gescheiden van het gezin leven
 -- Weggelokt worden naar andere arbeidscentra
 -- Ontslag
 -- Avonturierszin
 -- Terug willen of moeten naar de "domovina".

Tot een volgende aflevering!

Euro House Nederland

Viktor V. Solar

Buitenkamp 27
 7214 BH Epse, Holland
 Tel. 0575-494703
 Fax 0575-491005
 Autotel.0653118079

Import- en Export-
 bemiddeling

SLOVENSKI DAN - PO LIMBURŠKO

Irena Vreček

Kako praznujejo limburški Slovenci svoj Slovenski dan?

Da bi dobili odgovor na to vprašanje, smo se 6. junija odpeljali v okolico Heerlerheide in s pomočjo mimoidočih poiskali Heksenberg in v njem prostore, kjer je potekal Slovenski dan.

Ob dveh popoldne je bil Slovenski dan v polnem zagonu. Takoj sta nas pozdravila slovenska pesem in ples - slovenska folklorna skupina Nizozemska je imela svoj nastop. Za njimi se je oglasil mešani pevski zbor Zvon in zapel lepe stare slovenske pesmi. Da ne govorim o harmonikarjih - kako zveni pet, šest harmonik skupaj? Nič čudnega, da se je ljudi kar trlo, med njimi so bili tudi člani našega združenja.

Nedeljsko popoldne je ob prijetnem klepetu (vedno več limburških Slovencev poznam!), potici, pijači in hrani z žara kar prehitro minilo in morali smo se posloviti. "Nasvidenje na pikniku Združenja Prijateljev Slovenije", smo si zaželeli.

SLOVEENSE DAG - OP Z'N LIMBURGS

door Irena Vreček

Hoe vieren Limburgse Slovenen hun Sloveense dag?

Omdat we hier een antwoord op wilden hebben reden we op 6 juni naar Heerlerheide. Met behulp van enkele voorbijgangers konden we Heksenberg vinden en daar het gebouw waar de viering plaatsvond.

Om twee uur 's middags was de Sloveense dag in volle gang. Sloveense muziek en dans begroetten ons al bij de ingang. Wie anders dan de Sloveense folklore groep Nizozemska uit Limburg! De leden van het gemengde zangkoor Zvon zongen mooie, oude Sloveense liedjes. En dan natuurlijk de accordeonisten - hoe klinken vijf of zes accordeons tegelijk? Het was stampvol maar het verbaasde mij niet! Er waren ook enkele leden van onze vereniging.

Met "potica", drank, barbecue en gezellig gepraat (mijn kennissenkring in Limburg wordt groter en groter!) vloog de tijd razendsnel en we moesten afscheid nemen.

"Tot ziens bij de picknick van de Vereniging Vrienden van Slovenië", hebben we nog gezegd voor we weggingen.

NO BORDERS NO WARS

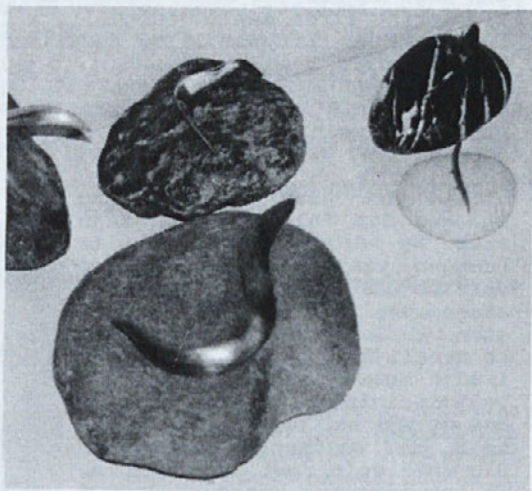
door Siem Edink

Dit was het thema van de expositie door drie internationale Sloveense kunstenaars in galerie Merkle te Den Haag. Op zaterdag 24 april werd door de ambassadeur van Slovenië de heer Zlobec de expositie geopend van Lučka Koščak, Tomaž Kolarič en Alex Batista. Lučka Koščak exposeerde menselijke busten van aardewerk en brons. De busten van aardewerk waren in verschillende grootte en afgewerkt met glazuur in diverse rood/paarsachtige pasteltinten.

Het werk van Tomaž Kolarič zijn kleine bronzen en aluminium sculpturen van ongeveer 15 cm groot. De sculpturen werden geëxposeerd op gepolijste stenen uit verschillende Sloveense rivieren.

Het werk van Alex Batista bestaat uit grote sculpturen en landschapskunst. Van hem waren twee grote sculpturen aanwezig.

Bij de opening van de expositie waren alle drie de kunstenaars aanwezig. De tentoonstelling was net op tijd klaar, tot diep in de nacht waren de kunstenaars bezig geweest met het inrichten van de expositie en het monteren van de grote sculpturen.

Namens de vereniging kregen de kunstenaars Hollandse bloemen aangeboden. Ze reageerden heel verrast, dit was de eerste keer dat ze bij het openen van een expositie bloemen kregen.

HET EUROVISIE SONGFESTIVAL

door Silva Hagen-Škoda

Op 29 mei 1999 werd in Jeruzalem het 44ste Eurovisie Songfestival gehouden. De Zweedse Charlotte Nilsson haalde de eerste plaats met 'n liedje in pure Abba-stijl "Take me to your heaven". Nederland kwam met Marlayne's "One good reason" op de negende plaats.

Slovenië werd vertegenwoordigd door Darja Švajger die haar lied "Še tisoč let" in het Engels zong. Door de Nederlandse commentator van Radio 2 werd Darja Švajger als volgt aangekondigd: "... misschien wel de beste zangeres van vanavond, Darja Švajger uit Slovenië. Een stem als een klok paart ze aan een bijzonder waardige en chique uitstraling. Bovendien heeft ze een prachtige ballade meegekregen naar Jeruzalem: "Another thousand years". Het nummer is geschreven door Primož Peterca. Die man was vroeger piloot en daarom wordt in dit lied gerept van een tapijt van sterren. Dit nummer is volgens Darja Švajger ook opgedragen aan het nieuwe millennium. Darja Švajger studeerde aan de Muziek- en Kunstacademie in het Oostenrijkse Graz, maakte verschillende CD's en stond in een aantal muziek- en theaterproducties. Bovendien deed ze in 1995 ook al mee aan het Songfestival. Toen bereikte ze met haar nummer de zevende plaats. Beter heeft Slovenië het nog nooit gedaan en dat zou eigenlijk dit jaar moeten gebeuren want dit lied verdient een hoge klassering."

Darja heeft haar lied weliswaar professioneel vertolkt maar een hoge klassering bleef achterwege. Slovenië werd in de eindklassering elfde met 50 punten: 2 x 12 van Kroatië en Ierland, 10 punten van Litouwen, 6 van Nederland (Slovenië heeft overigens aan Nederland 3 punten gegeven), 5 van Bosnië, 2 x 2 van België en Spanje en 1 punt van Frankrijk. Ondanks dat de elfde plaats voor Slovenië geen slechte prestatie is, heeft Darja met 50 punten te weinig gehaald om de deelname van Slovenië aan het Songfestival van volgend jaar veilig te stellen.

Wie dit jaar in Nederland meedeed aan televoting en zijn stem op Slovenië wilde uitbrengen was zeker onaangenaam verrast na het kiezen van het aangegeven telefoonnummer. De stem van de antwoordband bedankte namelijk "... voor Uw stem op liedje nummer 6 van SLOWAKIJE." De Vereniging stuurde een brief aan de NOS met o.a. de vraag hoe na 8 jaar onafhankelijkheid van Slovenië zo'n fout mogelijk is. In het antwoord betreft de NOS de fout. Die is gemaakt bij het inspreken van de antwoordband, en deze werd niet gecontroleerd. De NOS schrijft erop te zullen toezien dat een dergelijke fout in de toekomst niet meer gemaakt wordt.

Darja Švajger in Jeruzalem

Ljubljana, 26. aprila 1999

Spoštovani!

Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa organizira letos od 21. do 23. septembra v Ljubljani in v Kopru prvo "Srečanje slovenskih gospodarstvenikov iz zamejstva in po svetu".

Namen srečanja je povezati močnejše stike in plodnejše sodelovanje z gospodarstveniki slovenskega rodu doma, v zamejstvu in po svetu.

Organizatorji smo prepričani, da je gospodarsko in znanstveno povezovanje s Slovenci po svetu, poleg kulturnega, še neizkoriščena priložnost za državo in slovensko nacionalnost. V preteklem letu smo organizirali prvo srečanje slovenskih zdravnikov doma in po svetu, uspeh je bil nad pričakovanim.

Slovenska konferenca SSK bo kot pobudnik in organizator srečanja izdala Zbornik. Vsebina Zbornika bo predvsem: objava strokovnih povzetkov predavateljev, razne predstavitve podjetij in panog, prispevki iz Slovenije in tujine, predlogi in pobude posameznikov za nadaljevanje podobnih srečanj. Zbornik bo prejel vsak udeleženec. Poslali ga bomo slovenskim združenjem ter organizacijam kot tudi posameznikom doma in po svetu, ki se ukvarjajo z gospodarstvom in si želijo pridobiti stike s Slovenci po svetu in obratno.

Vabimo vas, da se nam pridružite že pri oblikovanju programa in pripravi srečanja. V osnutek programa smo vključili strokovna predavanja, predstavitve slovenskih gospodarstvenikov doma in v tujini, okrogle mize in tudi družabne dogodke. Da bi bilo srečanje čim bolj uspešno, želimo, da nam sporočite vaše pripombe, nasvete. Navedite možne oblike sodelovanja, s čim in kako želite pristopiti k organizaciji (kot predavatelj, udeleženec na okrogli mizi, donator, sponzor).

S spoštovanjem!	Slovenska konferenca SSK, Cankarjeva c. 1/IV, 1000 Ljubljana, Slovenija
Franci Feltrin	tel: 00386 61 1263326 faks: 00386 61 222125
vodja projekta	e-mail: ssk.up@eunet.si

Program "Srečanja slovenskih gospodarstvenikov iz zamejstva in po svetu" (21. - 23. september 1999)

1. DAN: 21. september, Ljubljana

- Slavnostni začetek srečanja s pozdravnimi nagovori Danijela Starmana (predsednik SKSSK), dr. Jožeta Bernika (predsednik SSK), Mihaele Logar (državna sekretarka Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu), Vojke Ravbar (državna sekretarka ministrstva za ekonomske odnose in razvoj)
- Lastno gospodarstvo - jamstvo za obstoj
- Slovenski pravni red in možnosti gospodarskega sodelovanja s Slovenci v zamejstvu in po svetu
- Kosilo
- Zavarovanje mednarodnih poslov, s poudarkom na zavarovanju izvoza in investicij
- Predstavitve slovenskih gospodarskih združenj in podjetij v zamejstvu
- Spoznavni večer s pogostitvijo

2. DAN: 22. september, Ljubljana

- Predstavitev slovenskih gospodarskih združenj in slovenskih podjetij po svetu
- Kosilo
- Predstavitev možnosti vlaganj v slovenski turizem s podarkom na turistični ponudbi podeželja
- Predelava industrijskih odpadkov - nova gospodarska panoga, razvoj v svetu in v Sloveniji
- Večerja

3. DAN: 23. september, Koper

- Ob 8.30 odhod z avtobusom iz Ljubljane v Koper
- Predstavitev in strokovni ogled Luke Koper
- Kosilo na ladji, ogled Piranskega zaliva
- Večer - obisk Casino-Portorož, prenočevanje na slovenski obali (Ankaran)

4. DAN: 24. september, Koper - Ljubljana

- Zjutraj - vrnitev z avtobusom v Ljubljano

Ljubljana, 26 april 1999

Geachte Heer, Mevrouw,

De "Sloveense Conferentie van het Sloveense Wereldcongres" (SK SSK) organiseert dit jaar van 21 tot 23 september in Ljubljana en Koper de "Eerste bijeenkomst van Sloveense ondernemers uit de aangrenzende gebieden en elders in de wereld".

Doel van de bijeenkomst is het bevorderen van hechte contacten en vruchtbare samenwerking tussen ondernemers van Sloveense afkomst in Slovenië, de aangrenzende gebieden en elders in de wereld.

Aan de culturele banden wordt al wel het een en ander gedaan, maar wij als organisatoren zijn er van overtuigd dat het aanhalen van de economische en wetenschappelijke banden met Slovenen overall ter wereld voor de staat en voor iedereen die de Sloveense nationaliteit heeft kansen inhoudt die nog niet benut worden. Vorig jaar organiseerden wij de "Eerste bijeenkomst van Sloveense artsen uit binnen- en buitenland". Het succes overtrof de verwachtingen.

SK SSK zal, als initiatiefnemer en organisator van de bijeenkomst, een Bundel uitgeven. Deze Bundel zal vooral inhouden: publicatie van de samenvattingen van de bijdragen van de verschillende sprekers, introductie van diverse bedrijven en branches, bijdragen uit Slovenië en buitenland, en voorstellen en initiatieven van individuele personen voor de voortzetting van deze soort bijeenkomsten. De Bundel wordt uitgereikt aan alle deelnemers. Ook zullen wij hem toesturen aan Sloveense verenigingen en organisaties en aan individuele personen in binnen- en buitenland die een actieve rol spelen in het economische leven en die in contacten willen komen met Slovenen waar dan ook ter wereld, of andersom.

Wij nodigen u uit reeds in de voorbereidingsfase aan de vormgeving van het programma van de bijeenkomst deel te nemen. In het ontwerp-programma hebben wij opgenomen lezingen op verschillende vakgebieden,

introdectie van Sloveense ondernemers uit binnen- en buitenland, rondetafel-gesprekken. Ook de gezelligheid krijgt in het programma zijn plaats. Wij willen de bijeenkomst zo succesvol mogelijk maken en stellen uw opmerkingen en adviezen zeer op prijs. Hopend dat u bereid bent aan de organisatie uw bijdrage te leveren verzoeken wij u daarom mogelijke vormen van samenwerking (spreker, deelnemer aan rondetafel-gesprekken, donateur, sponsor) aan te geven.

Hoogachtend, Slovenska konferenca SSK, Cankarjeva c. 1/IV,
1000 Ljubljana, Slovenië
Franci Feltrin tel: 00386 61 1263326 fax: 00386 61 222125
Projectleider e-mail: ssk.up@eunet.si

Programma van de "Bijeenkomst van Sloveense ondernemers uit de aangrenzende gebieden en elders in de wereld" (21 - 23 september 1999)

1ste DAG: 21 september, Ljubljana

- Feestelijke opening van de bijeenkomst met welkomstwoorden door Danijel Starman (voorzitter SKSSK), dr. Jože Bernik (voorzitter SSK), Mihaela Logar (Staatssecretaris van het "Bureau van de Republiek Slovenië voor Slovenen in de aangrenzende gebieden en elders in de wereld") en Vojka Ravbar (Staatssecretaris van het Ministerie van economische betrekkingen en ontwikkeling)
- Eigen economie - een garantie voor het voortbestaan
- Het Sloveense juridische systeem en mogelijkheden van economische samenwerking met Slovenen in de aangrenzende gebieden en elders in de wereld
- Lunch
- De continuïteit van internationale zakelijke betrekkingen, met nadruk op de continuïteit van export en investeringen
- Introdectie van Sloveense economische organisaties en bedrijven uit de aangrenzende gebieden
- Kennismakingsavond met onthaal

2de DAG: 22 september, Ljubljana

- Introdectie Sloveense economische organisaties en Sloveense bedrijven elders in de wereld
- Lunch
- Introdectie van mogelijkheden tot investeren in het Sloveense toerisme, met nadruk op het toeristische aanbod op het platteland
- Verwerking van industrieel afval - een nieuwe bedrijfstak, ontwikkelingen internationaal en in Slovenië
- Diner

3de DAG: 23 september, Koper

- 8.30 uur vertrek bus Ljubljana - Koper
- Kennismaking en werkbezoek aan de zeehaven van Koper
- Lunch op de boot, bezichtiging van de Baai van Piran
- 's Avonds bezoek aan Casino-Portorož, overnachting aan de Sloveense riviëra (Ankaran)

4de DAG: 24 september, Koper - Ljubljana

- 's Ochtends terug per bus naar Ljubljana

SPOROČILO O SATELITSKEM PROGRAMU RTV SLOVENIJA

Aprila je Združenje prijateljev Slovenije prejelo od Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu pismo z naslednjo informacijo:

Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je v letošnjem letu pripravljen kriti stroške nakupa kartice in enoletne naročnine za spremljanje satelitskega programa RTV Slovenija Slovence po svetu.

Interesenti naj se prijavijo pri g. Bojanu Korenu, oddelek RTV SLO Naročnine:

RTV SLOVENIJA	tel.: 00386 61 175 46 46
Oddelek Naročnine	00386 61 175 46 02
Dalmatinova 8	
1550 Ljubljana, Slovenija	faks: 00386 61 132 91 88

Ob prijavi morate sporočiti točen naslov in dodati, da želite izkoristiti ugodnost brezplačne naročnine in satelitske kartice za zdomce, zamejce ali izseljence. Kartico boste nato prejeli po pošti. Pri tem aktivno članstvo v Združenju prijateljev Slovenije ni pogoj.

Če še nimate ustrezne tehnike (satelitske antene, ...) se prav tako lahko obrnete na RTV Slovenija, stroške vzpostavitve le-te pa boste morali nositi sami.

MEDEDELING OVER HET SATELIETPROGRAMMA VAN RTV SLOVENIJA

In april ontving de Vereniging Vrienden van Slovenië van het "Bureau van de Republiek Slovenië voor Slovenen in de aangrenzende gebieden en elders in de wereld" een brief met de volgende informatie:

Het "Bureau van de Republiek Slovenië voor Slovenen in de aangrenzende gebieden en elders in de wereld" is in het lopende jaar bereid de kosten te dragen van de aankoop van satellietpasje en abonnement, voor één jaar, voor de ontvangst van de satellietprogramma's van RTV Slovenija voor Slovenen in het buitenland.

Gegadigden kunnen zich aanmelden bij dhr. Bojan Koren, afdeling RTV Slovenija abonnementen:

RTV SLOVENIJA	tel.: 00386 61 175 46 46
Oddelek Naročnine	00386 61 175 46 02
Dalmatinova 8	
1550 Ljubljana, Slovenië	fax : 00386 61 132 91 88

Bij aanmelding dient u nauwkeurig het adres te vermelden en aan te geven dat u gebruik wilt maken van de regeling voor een gratis abonnement en satellietpasje voor Sloveense gastarbeiders, bewoners van aangrenzende gebieden, en emigranten. Het pasje ontvangt u dan per post. Het actieve lidmaatschap van de Vereniging Vrienden van Slovenië is geen voorwaarde.

Ook als u nog niet over de juiste technische voorzieningen beschikt (satellietantenne,...) kunt u zich wenden tot RTV Slovenija. Installatiekosten zijn echter voor eigen rekening.

V prejšnji številki Lipe smo se seznanili s šegami gregorjevega, s praznovanjem velike noči in z jurjevanjem, tokrat pa se bomo posvetili običajem ob kresu. Belokranjsko kresno kolednico najdete na strani 22.

Kres

Kres, v Sloveniji znan tudi kot šentjanževo, ivanje in ivanovo, se praznuje na začetku poletja, 24. junija. Beseda kres pomeni kretati, star slovenski pregovor pa se glasi: "O kresi se dan obesi" (= po kresnem dnevu se začnejo dnevi krajšati). Čeprav sonce doseže najvišjo točko na nebu 21. oziroma 22. junija, se po starem poganskem izročilu kres praznuje 24. junija in kresni dan naj bi veljal za najdaljšega v letu. Neko staro slovensko izročilo celo pravi, da nekdanj sonce za kres ni zašlo v zaton cele tri dni. Tako kresni dan kot tudi kresna noč (23. junija) sta na Slovenskem povezana z mnogimi običaji in starimi verovanji.

V prastarih časih so ljudje menili, da je sonce božanski ogenj in vir življenja, obenem pa so tudi mislili, da lahko sonce ojačajo z ognjem na zemlji. Zato so poleti, ko so se dnevi začeli krajšati, po gorah in hribih, zažgali visoke kresove, s katerimi naj bi soncu pomagali ohraniti njegovo moč. Krščanstvo je poganski kresni dan spremenilo v dan čaščenja Janeza Krstnika. Stare poganske šege so se sicer ohranile, vendar pa so se pomešale z novimi. Po poganskem izročilu naj bi nekdanj na kresni dan s kresovi častili sonce in pa poganškega junaka Kresnika. Cerkev je Kresnika zamenjala z Janezom Krstnikom. Le-ta se je pri Slovencih hitro uveljavil, saj sta si imeni Krstnik in Kresnik zelo podobni. Cerkev je datum rojstva Janeza Krstnika postavila točno pol leta pred rojstvo Jezusa, na 24. junija, torej na poganski kresni dan. Na ta način ji je uspelo kresovanje pokristjaniti.

Središče kresnih šeg je bil kresni ogenj. Ta prastara šega je bila nekdanj razširjena po skoraj vsem Slovenskem, dandanes pa je ohranjena le še po nekaterih vaseh. Ljudje so se na kresni večer zbirali ob kresu, prepevali in vedeževali. Kot po vsej Evropi je bilo nekdanj tudi na Slovenskem razširjeno skakanje čez ogenj. Ljudje so verjeli, da bo letina tem boljša, čim višje bodo skočili. Skok čez ogenj naj bi jih tudi očistil boleznih in zlih sil. Okrog ognja so tudi plesali, ponavadi v smeri gibanja sonca, glave pa so jim krasili iz rož spleteni venci. Na Koroškem so fantje v kresnem ognju razžarili lesene ploščice, imenovane *šajbe* oziroma *šibe*. Te so imele v sredini luknjico, da so jih lahko nataknili na palico. Nato so fantje *šajbe* zagnali visoko v zrak. Za Notranjsko je bilo značilno spuščanje doma narejenih koles po bregovih. Kolesa so imela v sredi pesto, namesto špic pa dve navzkrižni palici. Fantje so kolesa nabasali s slamo, jih zažgali ter spuščali po bregu. V Beli krajini je bilo razširjeno koledovanje deklet - kresnic. Dekleta so bila oblečena v bele obleke. V kresni noči so hodila od hiše do hiše. Navadno so bila po štiri skupaj, spremljal pa jih je fant, ki je igral na piščal in nosil košarico za darove. Kresnice so pred vsako hišo zapele kresno kolednico in dobile v dar moko, jajca ali zabelo. Če jim pri

kakšni hiši niso podarili ničesar, so s pesmijo hiši zaželele kaj hudega. Vendar pa se je to le redkokdaj zgodilo, saj so ljudje menili, da kresnice prinašajo hiši blagoslov in srečo.

Anton Koželj: Bajna bitja / Fabelachtige wezens

Kresno obdobje velja za magično obdobje vil, škratov in drugih nadnaravnih bitij. Zato so ljudje nekdaj menili, da je ravno kres najprimernejši čas za nabiranje magičnih rastlin. Na kresni dan so skoraj povsod na Slovenskem nabirali rastline, ki naj bi imele zdravilno in magično moč, npr. praprot, ivanjščice, kresnice... Praprot so polagali na tla v hiši in v hlevu ali pa zatikali nad vrata in v okna. Nekdaj s(m)o Slovenci namreč verovali, da ponoči pride sv. Janez Krstnik in da spi na pripravljeni praproti. Praprot je na vsak način tista rastlina, ki je v Sloveniji najbolj značilna za kres. Umivanje s pratprotno vodo naj bi ljudi zaščitilo pred boleznimi. Praprotno seme, nabrano v kresni noči med 11. in 12. uro, naj bi pomagalo pregnati strele in hudiča in nekdanje s(m)o ga Slovenci celo nosili všito v hlačah, klobukih in krilih. Kdor pa je na kresno noč praprotno seme po nesreči dobil v čevalj, je lahko razumel živalsko govorico. Slovenci s(m)o nekdanje tudi menili, da se na kresni večer naokrog podijo čarovnice, na svoje domove pa vračajo duhovi prednikov. Da bi mrtvece obudili, čarovnice pa pregnali, so na kresni večer po celi Sloveniji dolgo v noč zvonili cerkveni zvonovi. Ta šega je še ohranjena na Dolenjskem in na Notranjskem. V okolici Litije in na Dolenjskem pa je tudi veljalo, da bo čarovnice lahko videl tisti, ki si bo vsa oblačila oblekel narobe ter splezal na kozolec. Kresni večer se je Slovincem zdel idealni večer za vedeževanje. V Kobaridu je bilo razširjeno vlivanje svinca v vodo in napovedovanje prihodnosti na podlagi figur, ki so nastale na vodi. Na Koroškem in Gorenjskem pa so dekleta prerokovala z žitom. Na kresno noč so pod blazino položila ječmenov, ržen in pšenični klas. Če so zjutraj izpod blazine potegnili pšenični ali ržen klas je to pomenilo, da se bodo omožila na kmetijo. Če pa so potegnili ječmenov klas pa na revno kajžo.

In kaj nam o kresu povedo slovenski pregovori?

O kresu je tako dolg dan, da če bi zjutraj kravo vodil, ima zvečer tele.

Če na kresni dan dežuje, orehom slabo prerokuje.

SLOVEENSE VOLKSLIEDEREN EN VOLKSGBEUKEN (7)

door Silva Hagen-Škoda

In het vorige nummer van de Lipa hebben we ons op de hoogte gesteld van de gebruiken van het feest van Sint-Gregorius, de viering van Pasen en het Sint-Jorisfeest; deze keer zullen we ons wijden aan de gebruiken rond "Kres" (Midzomer). Een midzomerlied uit Bela Krajina vindt u op blz. 22.

Kres (Midzomer)

Kres, in Slovenië ook bekend als Sint-Jansfeest, wordt gevierd aan het begin van de zomer, 24 juni. Het woord "kres" betekent "wisselen". Een oud Sloveens spreekwoord luidt: "Met Kres verhangt zich de dag" (= na de dag van Kres beginnen de dagen te korten). Hoewel de zon zijn hoogste punt aan de hemel bereikt op 21 of 22 juni, wil de oude heidense overlevering dat Kres gevierd wordt op 24 juni en dat de dag van Kres de langste van het jaar is. Er is zelfs een oude Sloveense overlevering die beweert dat eertijds de zon met Kres niet onderging, drie volle dagen lang. Zo zijn de dag, en ook de nacht van Kres (23 juni) in het Sloveense verbonden met vele gebruiken en oude (bij)ge-
loven.

In oeroude tijden zagen de mensen in de zon een goddelijk vuur en de bron van het leven. Tegelijkertijd echter dachten ze dat ze de zon konden versterken met een vuur op de aarde. Dus 's zomers, als de dagen begonnen te korten, ontstaken ze, over bergen en heuvels, hoge vreugdevuren om daarmee de zon te helpen zijn kracht te behouden. Het Christendom veranderde de heidense dag van Kres in een dag ter verering van Johannes de Doper. De oude heidense gebruiken werden weliswaar bewaard, maar vermengden zich met nieuwe. Volgens de heidense overlevering bracht men eertijds op de dag van Kres met vreugdevuren eer aan de zon en aan een heidense held, Kresnik. De Kerk ruilde deze Kresnik in voor Johannes de Doper (Sloveens: Janez Krstnik). Dat ging er bij de Slovenen snel in, immers de namen Krstnik en Kresnik lijken veel op elkaar. De Kerk plaatste de geboorte van Johannes de Doper precies een half jaar voor de geboorte van Jezus, op 24 juni, dus op de heidense Kres-dag. Op die manier is de Kerk erin geslaagd de Kres-viering te kerstenen.

Het middelpunt van de Kres-gebruiken waren de Kres-vuren. Dit oeroude gebruik was vroeger verbreid over bijna heel het Sloveense, maar is heden ten dage slechts bewaard in enkele dorpen. De mensen verzamelden zich op Kres-avond bij een vreugdevuur, zongen, en zegden waar. Zoals in heel Europa kende men vroeger ook in het Sloveense de traditie van het "springen over vuur". De mensen geloofden dat de oogst beter zou zijn naarmate ze hoger sprongen. De sprong over het vuur zou hen ook zuiveren van ziekten en boze machten. Ook dansten ze rond het vuur, gewoonlijk in de richting van de beweging van de zon, de hoofden versierd met uit bloemen gevlochten kransen. In Karinthië brachten jongens in het Kres-vuur houten, *šajbe* of *šibe* genaamde schijfjes aan het gloeien. Deze hadden in het midden een gaatje, zodat ze op een stok gestoken konden worden. Daarmee slingerden de jongens de

šajbe hoog de lucht in. Kenmerkend voor het gebied Notranjska was het gebruik om thuis geknutselde wielen van de berg te laten rollen. Zo'n wiel had in het midden een naaf en in plaats van spaken twee gekruiste stokken. De jongens propten de wielen vol met stro, staken ze aan, en lieten ze van de helling gaan. Een in Bela Krajina verbreide traditie waren de zogenaamde vuurvliegmeisjes, die aan de deur kwamen zingen. De meisjes waren gekleed in witte jurken. In de Kres-nacht gingen ze van huis tot huis, gewoonlijk met z'n vieren, begeleid door een jongen die speelde op de schalmel en een mandje droeg voor de geschenken. De vuurvliegen zongen voor elk huis hun midzomerlied en kregen ten geschenke meel, eieren of reuzel. Als hun bij een huis niets gegeven werd verwensten ze dat huis met een boos lied. Dat gebeurde echter slechts zelden, want de mensen geloofden dat de vuurvliegen hun huis zegen en geluk brachten.

De tijd rond Kres gaat door voor een magische tijd met feëën, dwergen en andere bovennatuurlijke wezens. Dus vonden de mensen vroeger juist Kres de meest geschikte tijd voor het plukken van magische planten. Op Kres-dag, bijna overal in het Sloveense, plukte men planten waaraan een genezende en magische kracht werd toegeschreven, zoals varen, margriet, en *sorbaria sorbifolia* (lijkt op spirea). Varens legde men op de vloer thuis en in de stal. Ook wel stak men ze op boven de deur en in de ramen. Eertijds geloofden wij Slovenen namelijk dat 's nachts de heilige Johannes de Doper kwam, om te slapen op de klaargelegde varens. De varen is in ieder geval de in Slovenië voor Kres meest kenmerkende plant. Wassen met varenwater zou de mensen behoeden voor ziekten. Varenzaad, verzameld in de Kres-nacht tussen 11 en 12 uur, zou helpen bliksems en de duivel te verjagen. Vroeger droegen wij Slovenen het zelfs ingenaaid in broeken, hoeden en rokken. Wie in de Kres-nacht per ongeluk varenzaad in zijn schoen kreeg, kon verstaan het praten der dieren. Wij Slovenen meenden eertijds ook, dat er op Kres-avond heksen rondwaarden, en dat de geesten van de voorouders dan terugkeerden naar hun huizen. Om de doden tot leven te wekken maar de heksen te verjagen werden in heel Slovenië op Kres-avond langdurig de kerkklokken geluid. In Dolenjska en Notranjska kent men dit gebruik nog steeds. In de omgeving van Litija en in Dolenjska heette het bovendien, dat heksen kon zien wie, met al zijn kleren verkeerd om aan, op een

hooirek ("kozolec") klom. Kres-avond leek de Slovenen het ideale moment voor waarzeggen. In Kobarid was verbreid het gieten van lood in water, om dan op grond van de ontstane figuren de toekomst te voorspellen. In Karinthië en Gorenjska gebruikten de meisjes voor het voorspellen koren. In de Kres-nacht legden ze onder hun kussen aren van gerst, rogge en tarwe. Als ze 's morgens onder hun kussen vandaan de aar van tarwe of rogge trokken betekende dat, dat ze zouden introuwen op een boerderij. Maar als ze de gerstenaar trokken zou het een arm kot worden.

En wat zeggen ons de Sloveense spreekwoorden met Kres?

Met Kres is de dag zó lang dat de koe, 's morgens gedekt, 's avonds kalft.

Regen op de dag van Kres voorspelt voor de noten geen goeds.

vertaling: Jan Bongenaar

Vir/Bron: Ovsec, D.J., Velika knjiga o praznikih, Domus, Ljubljana, 1993

Pesmi in sege moje defele, DŽS, Ljubljana, 1987

Bojc, E., Pregovori in reki na Slovenskem, DŽS, Ljubljana, 1980

Obvestilo / Mededeling

Poleg organizacije vsakoletnih poletnih kolonij na Debelem Rtiču se Slovenska izseljenska matica letos tudi trudi, da bi pozimi organizirala smučarski tečaj za otroke (en teden). Interesenti se lahko prijavijo pri tajništvu našega združenja.

Naast de organisatie van zomerkolonies in Debeli Rtič zet zich de Sloveense Emigrantenorganisatie dit jaar ook in om in de winter een skicursus voor kinderen te organiseren. Gegadigden kunnen zich aanmelden bij het secretariaat van onze vereniging.

VIKTORS
BALKAN
RESTAURANT

POSTOJNA

Grote Overstraat 30 - onder
7411 JC Deventer
Tel. 0570-619356
Fax 0575-491005

Geopend van woensdag t/m zaterdag van
17.00 tot 23.00, op zon- en feestdagen
van 16.00 tot 23.00.
Keuken geopend tot 22.00.

Maandag en dinsdag op afspraak geopend
voor groepen vanaf ± 20 personen.

Viktor Šolar

KRESNA KOLEDNICA

J = 88

1. Bog daj, Bog daj do bar večer, daj nam Bože dobro leto!

2. Za de -

3. Mi smo ...

- čer - kom bo - le ju - tro, daj nam Bože dobro leto...

A Bóg daj, Bóg daj dóbar večer,
dáj nam Bóže dóbro léto!

B Zá večérkom bóle jútro,
dáj nam Bóže dóbro léto!

A Mí smo nócoj málo spále ...
B Málo spále, ráno vstále ...

A Túkaj jéso lépi dvóri ...
B Lépi dvóri ógrajéni ...

A Ógrajéni, pómeténi ...
B Pómelá jih dévojjéca ...

A Dévojjéca lépa Máre ...
B Dájte, dájte, dárovájte ...

A Mí nimámo káda spáti ...
B Káda spáti, póstaváti ...

A Lépa hvála ná tem dáru ...
B Kí ste nám ga dárováli ...

A Mí imámo čúda hóda ...
B Čúda hóda, málo hásmi ...

A Dárovál vas ljúbí Jézus ...
B Ljúbí Jézus in Marija ...

MIDZOMERLIED

A God geve, God geve een goede avond.
Geef ons, God, een goed jaar!

B Na de avond een betere ochtend.
Geef ons, God, een goed jaar!

A Wij hebben vannacht weinig geslapen...

B Weinig geslapen, vroeg opgestaan...

A Hier zijn mooie erven...

B Mooie omheinde erven...

A Omheind, aangeveegd...

B Aangeveegd door een meisje...

A Meisje, de mooie Mare...

B Geef, geef, schenk ons...

A We hebben geen tijd om te slapen...

B Geen tijd om te slapen, om niets te doen...

A We moeten nog ver lopen...

B Ver lopen, en we zijn al wat laat...

A Bedankt voor deze gift...

B Door u aan ons gegeven...

A U wordt beloond door lieve Jezus...

B Lieve Jezus en Maria...

Leden¹ van de Vereniging Vrienden
van Slovenië kunnen met het vliegtuig
voor:

f 450,--
(ex. Luchthaven belasting)

Retour Amsterdam - Ljubljana
Kinderen t/m 1 jaar 80% korting
Kinderen van 2 t/m 11 30% korting

REISBURO "SLOVENIE"

Voor informatie en reserveringen:

Coebelweg 191, 2324 KZ Leiden

tel/fax: 071 - 5313320

<http://www.netconnect.nl/slovenie>

¹ Het betreft hoofdleiden en kinderen, geen gezinsleden van 18 jaar en ouder.....
hoewel ieder gezinslid natuurlijk ook zelfstandig lid kan worden.
Prijswijzigingen voorbehouden.

Zdravo, otroci!

Solsko leto je skoraj okrog in čez nekaj dni se bodo začele težko pričakovane počitnice. Verjetno bo večina izmed vas nekaj dni letošnjih počitnic preživela na morju. Zato sem za vas tokrat izbrala slovensko narodno pesmico o barčici. To so verjetno nekdaž na morju prepevali tudi vaši očetje ali mame. Sedaj pa še nekaj o počitniški uganki na strani 26. Uganka, ki sem jo sprva sestavila, je bila drugačna. Ampak ravno predno je šla Lipa v tisk, sta se okoli računalnika smukala moj mož in moja hči. Ne vem, kateri izmed njiju je krivec za zmešnjavo črk uganke. Vem le, da so se vse črke pomešale. Mi jih boste pomagali urediti?

Barčica po morju plava

Barčica po morju plava,
drevesa se priklanjajo:
Oj le naprej, oj le naprej,
dokler je še vetra kej!

Barčica po morju plava,
jadra se razpenjajo:
Oj le naprej, oj le naprej,
dokler je še vetra kej!

Barčica po morju plava,
ptičke jo pozdravljajo:
Oj le naprej, oj le naprej,
dokler je še vetra kej!

Beste kinderen,

Het schooljaar is bijna om. Over een paar dagen begint - eindelijk! - de vakantie. De meesten van jullie zullen ook wel een paar dagen aan zee doorbrengen. Daarom heb ik dit keer een Sloveens volksliedje gekozen dat gaat over een scheepje. Waarschijnlijk zongen jullie vaders en moeders dit liedje vroeger ook, als ze aan zee waren. Dan nu nog iets over het vakantieraadsel, op bladzijde 26. Eerst had ik een ander raadsel gemaakt. Maar net voor de Lipa naar de drukker ging slopen er twee verdachte figuren rond de computer: mijn man en mijn dochter. Wie van de twee het gedaan heeft weet ik niet, maar wat ik wel weet is dat van het raadsel een letter-wirwar gemaakt is. Alle letters door elkaar! Help me asjeblieft ze weer op de juiste plaats te zetten.

Een scheepje vaart op zee

Een scheepje vaart op zee,
de bomen buigen zich:
vaar maar door, vaar maar door,
zolang de wind nog waait!

Een scheepje vaart op zee,
de zeilen spannen zich:
vaar maar door, vaar maar door,
zolang de wind nog waait!

Een scheepje vaart op zee,
de vogels groeten het:
vaar maar door, vaar maar door,
zolang de wind nog waait!

Uganka

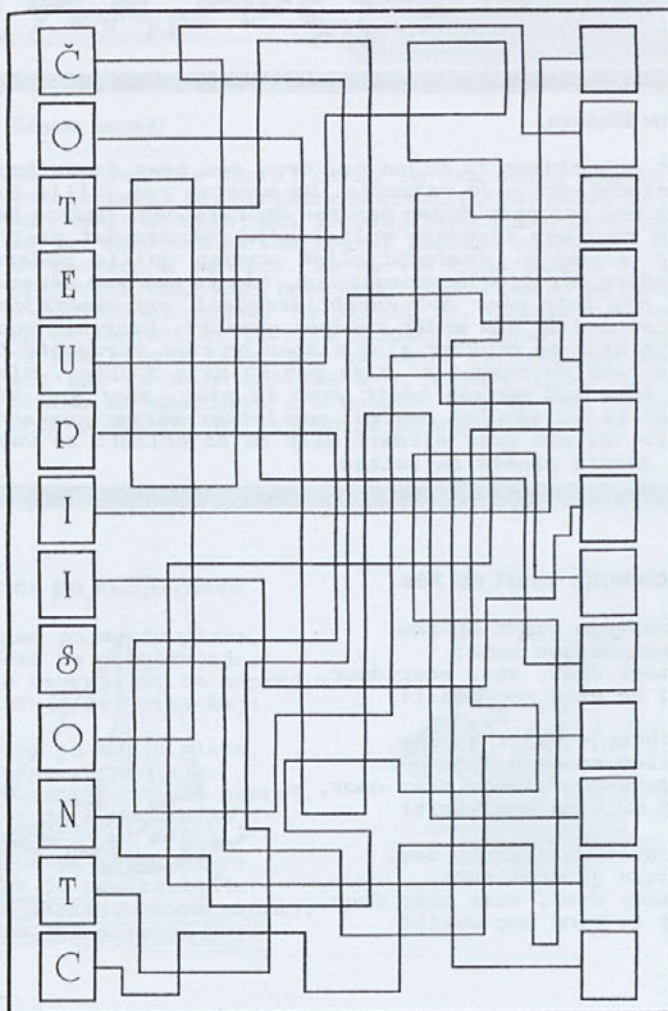
Kdo v poletni travi
gode čri-čri-čri?
Spev po vsej dobravi
temno noč jasní.

Raadsel

Wie in het zomergras gonst
tsjirp-tsjirp-tsjirp?
Zijn muziek, overal in het woud,
verlicht de donkere nacht.

Ivan Cimerman

Zmešnjava črk / Letter-wirwar

Vir/Bron: Pesmarica otroških ljudskih in ponarodelih CICIDO, Založba Mladinska knjiga, Ljubljana, 1989

Resilteiv zmešnjave črk / Oplossing van de letter-wirwar: POÏITIVICE SO TU
 Resilteiv uganke / Oplossing van het raadsel: ČRČKI / KREKELS

KUHAJMO Z BOJANOM

Ocvrti sesekljeni zrezki

Za te zrezke potrebujemo naslednje sestavine:

- 1/2 kg mletega mesa (svinjsko in goveje)
- 2 rezini belega kruha (brez skorje)
- 1/2 čebule
- 3 stroke česna
- 1 jajce
- sol in poper
- sesekljan peteršilj
- 1 žlico olja

Mletemu mesu pridamo v mleku namočen in ožet bel kruh, sol in poper, sesekljan peteršilj, česen, sesekljano in prepraženo čebulo in jajce ter vse to z roko dobro pregnetemo. Oblikujemo manjše zrezke (polpete), jih paniramo (v moki, raztepenem jajcu, ki smo mu dodali eno žlico olja, in nazadnje v drobtinah) ter ocvremo na olju. Ocvrte zrezke ponudimo s pečenim krompirjem in solato pa seveda s kozarcem dobrega vina.

Dober tek!

KOKEN MET BOJAN

In olie gebakken gehaktschnitzels

Voor dit gerecht hebben we de volgende ingrediënten nodig:

- 1 pond gehakt half-om-half
- twee sneden witbrood zonder korst
- 1/2 ui
- 3 tenen knoflook
- 1 ei
- peper en zout
- gehakte peterselie
- 1 eetlepel olie

Aan het gehakt toevoegen: het in melk geweekte en uitgeknepen witbrood, peper en zout, de gehakte peterselie, de uitgeperste knoflook, en de gesnipperde en gefruite ui. Dit alles met de handen goed door elkaar kneden, en er tamelijk kleine schnitzels (schijven) uit vormen. Deze paneren (met bloem en losgeklopt ei met een eetlepel olie erbij, en tenslotte in paneermeel), en gaar bakken in hete olie. We serveren de gehaktschnitzels met gebakken aardappelen, salade en, natuurlijk, een glas goede wijn.

Eet smakelijk!

POČITNIŠKI VICI / VAKANTIEMOPPEN

samengesteld door Marjeta Tomšič

"Alergičen sem na sonce, pesek, slano vodo... ampak morje mi je kljub temu všeč!"

"Ik ben allergisch voor zon, zand, zeewater... desondanks vind ik het leuk aan zee!"

"Za Celovec prestopiti!"

"Voor Klagenfurt overstappen!"

"Prvič se mi je zdaj posrečilo, da si se malo nasmehnil!"

"Het is me nu voor het eerst gelukt je een beetje te laten lachen!"

Ameriški turist je v rimskem hotelu zelo radodaren z napitni-nami. Neko jutro presenečen opazi, da mu prinaša zajtrk v sobo nov natakar.

"Ali danes ne bo Antonia?" vpraša.

"Ne, gospod," odgovori novi. "Odslej van bom stregel jaz. Ime mi je Ernesto in sem vas sinoči priigrjal pri pokru."

Een Amerikaanse toerist in Rome strooit met fooien. Op een ochtend wordt het ontbijt door een andere ober naar zijn kamer gebracht.

De Amerikaan, verbaasd: "Komt Antonio vandaag niet?"

"Nee, mijnheer," antwoordt de nieuwe ober. "Vanaf vandaag wordt u door mij bediend. Ik ben Ernesto. Gisteravond hebben we om u gepokerd, en ik heb gewonnen."

BESTUUR

Voorzitter

Bojan Gorički
Beethovenstraat 19
4536 AG Terneuzen
☎ 0115-613722

Secretaris

Walter Brill
Teldersweg 185
3052 TG Rotterdam
☎ 010-4613212

Lid

Fred Wolsink
Wisselt 75
7021 EH Zelhem
☎ 0314-623195

Penningmeester

Siem Edink
Otterlaan 13
2623 CV Delft
☎ 015-2562010

Lid

Irena Vreček
Teldersweg 185
3052 TG Rotter
☎ 010-4613212

Lid

Silva Hagen-Škoda
Leeuweriklaan 11
4005 ET Tiel
☎ 0344-622414

COLOFON LIPA

LIPA

Jaargang 8
nummer 3
juni 1999

Redactie

Silva Hagen-Škoda, hoofdredacteur
Jan Bongenaar, redacteur
Irena Vreček, redacteur

Foto's

Siem Edink

Oplage

150 exemplaren

Redactieadres

Leeuweriklaan 11
4005 ET Tiel
☎ 0344-622414

Vaste medewerkers

Bojan Gorički, Alexander Vink,
Jos Aretz, Fred Wolsink,
Marjeta Tomšič

Drukwerk

R & M, Tiel

Lipa is een tweemaandelijks verenigingsblad van de Vereniging Vrienden van Slovenië.

Uit deze uitgave mag niets worden overgenomen, tenzij met bronvermelding. Een exemplaar is te bestellen door f 5,- over te maken op giro 6318199 t.n.v. de Vereniging Vrienden van Slovenië te Delft.

De bijdragen voor de volgende Lipa graag vóór 10 augustus as. inleveren bij de redactie.

Meningen die in de Lipa worden geuit worden niet noodzakelijk gedeeld door het bestuur.

ADRIA

ADRIA AIRWAYS
THE AIRLINE OF SLOVENIA

*Amsterdam Barcelona Copenhagen
Frankfurt London Moscow Munich Paris
Sarajevo Skopje Split Tel Aviv Tirana
Vienna Zurich*

Tel: 020-316 42 20